

ภูเก็ต 1 ราย เป็นชาย อายุ 48 ปี เริ่มป่วยวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2547 รับการรักษาวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2547 อยู่แคมป์ก่อสร้างแห่งหนึ่ง หมู่ที่ 6 ตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ขณะนี้พื้นที่กำลังสอบสวนโรค สงขลา 4 ราย โดย 2 ราย เกิดขึ้นที่ตำบลท่าบ่อ อำเภอรโนด รายแรกเป็นเด็กหญิงอายุ 3 ปี เริ่มป่วยวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2547 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลระโนด วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2547 จากการสอบสวนค้นพบ ผู้ป่วยในชุมชนอีก 1 ราย เป็นมารดาของเด็ก เริ่มป่วยวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2547 มีผู้สัมผัสใกล้ชิด 11 ราย เป็นผู้ สัมผัสในครอบครัว 4 รายและในชุมชน 7 ราย ทำ Rectal Swab Culture ไม่พบเชื้อทุกราย ยังไม่สามารถระบุแหล่ง โรคได้ชัดเจน

ส่วนอีก 2 ราย เป็นผู้ป่วยที่ค้นพบในชุมชน ที่ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอสะเดา ตั้งแต่วันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งได้รายงานเพิ่มเติม เข้ามาในช่วงสัปดาห์นี้

ตั้งแต่ต้นปีถึง 19 มิถุนายน 2547 มีจำนวนผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงสะสม 1,881 ราย เสียชีวิต 7 ราย จาก 57 จังหวัด จังหวัดที่มีรายงานผู้ป่วยสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ สกลนคร 283 ราย ภูเก็ต 265 ราย กรุงเทพมหานคร 245 ราย สมุทรสาคร 161 ราย สงขลา 125 ราย ตรัง 81 ราย ขอนแก่น 77 ราย สุราษฎร์ธานี 75 ราย นนทบุรี 60 ราย และสตูล 55 ราย ตามลำดับ

เรียบเรียงโดย บวรธรรม ดิเรกโชค และอุบลรัตน์ นฤพนธ์จิรกุล
กลุ่มเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

+++++

รายงานเบื้องต้นการระบาดของโรค布鲁เซลโลซิสในจังหวัดสตูล วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ความเป็นมา

กลุ่มพัฒนาระบบและมาตรฐานงานระบาดวิทยา ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล พบผู้ป่วยสงสัยโรค布鲁เซลโลซิสในฟาร์มแพะเนื้อแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 สำนัก ระบาดวิทยาร่วมกับสำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 12 สงขลา และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล ได้สอบสวนโรคเบื้องต้นพร้อมทั้งค้นหาผู้ป่วยรายอื่นเพิ่มเติม

ผลการสอบสวนโรค

1. แหล่งการเกิดโรค เป็นฟาร์มแพะเนื้อ ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ตั้งอยู่ในสวนปาล์ม ซึ่งมีคอกสัตว์ ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์ และมีบ้านพักคนงาน เริ่มเปิดดำเนินการตั้งแต่เดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2545 ในฟาร์มมีโคพันธุ์พื้นเมือง 73 ตัว ม้า 1 ตัว สุนัข 1 ตัว แพะประมาณ 560 ตัว โดยเลี้ยงแยกกันคอกเป็นสัดส่วน แพะและสัตว์อื่น ๆ ในฟาร์มไม่ได้รับ วัคซีนป้องกันโรค布鲁เซลโลซิส แหล่งที่มาของแพะซื้อจากพ่อค้าที่นำมาขายหรือจากชาวบ้าน

2. ประวัติการตรวจเชื้อในสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสตูลได้เก็บตัวอย่างเลือดแพะเพื่อตรวจทาง นำเหลืองวิทยาที่สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ เริ่มตรวจพบครั้งแรกในเดือนกันยายน พ.ศ. 2546 สุ่มเก็บเลือดจากแพะ 15 ตัวอย่าง พบว่า เป็นโรค 1 ตัวอย่าง (6.67%) หลังจากนั้นได้ทำการสุ่มตรวจอีก 2 ครั้ง จนถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 จากเลือดแพะจำนวน 200 ตัวอย่าง พบว่า เป็นโรค 50 ตัวอย่าง (25.0%) ซึ่งทั้งหมดเป็นแพะตัวเมีย ที่มีอาการ แท้ง เต้านมอักเสบ ทางฟาร์มจึงหยุดทำการผสมพันธุ์ และตรวจซ้ำครั้งที่ 4 ในแพะประมาณ 500 ตัว พบประมาณ 180 ตัว

3. การรายงานการเกิดโรคในคน ผลมาจากความสงสัยของนายสัตวแพทย์จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสตูล ที่ตรวจพบว่าแพะในฟาร์มแห่งนี้ติดเชื้อ布鲁เซลโลซิส และคนเลี้ยงบางรายแสดงอาการเหนื่อยง่าย น้ำหนักลดลงอย่างเห็นได้ชัด จึงได้สอบถามคนเลี้ยงเหล่านั้น พบว่า บางรายมีไข้เรื้อรัง และอัมตะบวม เกิดความสงสัยว่า คนเลี้ยงอาจจะได้รับเชื้อ布鲁เซลโลซิส จึงประสานงานกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยท้องที่ ทำการเจาะเลือดคนเลี้ยง 8 ราย แล้วส่งไปตรวจที่สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ พบผลบวก 3 ราย สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสตูลจึงได้แจ้งให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูลทราบเพื่อสอบสวนโรค

4. ผลการสอบสวนโรคในคนเบื้องต้น พบผู้ป่วยเข้าข่าย 3 ราย เป็นเพศชายทั้งหมด อายุระหว่าง 18 - 33 ปี ทุกรายทำงานอยู่ในคอกแพะตลอด โดยมีหน้าที่ช่วยทำคอก ไม่มีการใส่ถุงมือระหว่างปฏิบัติงาน รายแรกมีอาการป่วยตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2547 เริ่มด้วยอาการไข้ต่ำเรื้อรัง ปวดกล้ามเนื้ออย่างรุนแรง ปวดตามข้อ เหงื่อออกมาก บางรายอัมตะบวมและเจ็บหน้าอก หลังเริ่มแสดงอาการผู้ป่วย 2 รายไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล แพทย์วินิจฉัย Orchitis 1 ราย และไข้หวัดใหญ่ 1 ราย ส่วนอีกรายนั้นหาซื้อยาจากร้านขายยามารับประทาน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูลได้ค้นหาผู้ป่วยสงสัยเพิ่มเติมภายในฟาร์มแพะแห่งนี้ พบผู้ป่วยสงสัยเพิ่มเติม 4 ราย เป็นชาย 2 ราย หญิง 2 ราย อายุ 33 - 53 ปี ทุกรายมีประวัติสัมผัสแพะในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2547 โดยมีอาการไข้ ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ ซึ่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูลได้ประสานไปยังคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อเจาะเลือดตรวจหาการติดเชื้อ布鲁เซลโลซิสในผู้ป่วยสงสัยทั้ง 4 ราย ผลการตรวจเบื้องต้นทั้ง 4 รายให้ผลลบต่อการติดเชื้อ ซึ่งทีมงานจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ทำการเจาะเลือดคนงานทั้งหมดในฟาร์ม เพื่อตรวจสอบการติดเชื้อ布鲁เซลโลซิสแล้ว อยู่ระหว่างรอผล

ระหว่างวันที่ 27 - 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 สำนักระบาดวิทยาพร้อมกับสำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา ได้ค้นหาทะเบียนประวัติการรักษาของผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษาที่โรงพยาบาลท่าแพ และอำเภอเมืองซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงแพะค่อนข้างมาก และมีการผลิตนมแพะเพื่อการบริโภค โดยทำการสืบค้นผู้ป่วยนอกที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็น Myalgia, Back pain, Acute febrile illness, Arthralgia, Fever cause, Typhoid, Headache, Orchitis และ Loss weight ระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2547 พบ 381 ราย แต่มีอาการที่เข้าได้กับนิยามของการเกิดโรค布鲁เซลโลซิสจำนวน 10 ราย จึงได้ประสานงานกับพื้นที่ให้ค้นหาผู้ป่วยเหล่านี้ เพื่อเจาะเลือดและสอบสวนโรคเพิ่มเติม

อนึ่ง ทีมสอบสวนโรคได้ประสานกับแพทย์ในโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่ง หากพบผู้ป่วยสงสัยโรค布鲁เซลโลซิสให้เก็บตัวอย่างเลือดผู้ป่วยสงสัยเพื่อการส่งตรวจ แล้วแจ้งไปที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทันที เพื่อประสานงานกับสำนักระบาดวิทยาในการรับตัวอย่างไปยังห้องปฏิบัติการต่อไป

การป้องกันและควบคุมโรค

เบื้องต้นนั้นสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสตูลได้ตรวจโรค布鲁เซลโลซิสเพิ่มเติม ทั้งในฟาร์มแพะเนื้อแห่งนี้และฟาร์มแห่งอื่น ๆ ในจังหวัดสตูล ถ้าฟาร์มแห่งใดให้ผลบวก 2 ครั้ง จะมีการทำลายแพะในทันที โดยกรมปศุสัตว์จ่ายค่าทดแทนร้อยละ 75 ของราคาประเมิน สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสตูลได้ทำลายแพะไปแล้วจำนวน 180 ตัว และได้ดำเนินโครงการเฝ้าระวังโรคในสัตว์อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้ดำเนินการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดในกลุ่มเกษตรกรที่เลี้ยงแพะในฝูงที่มีประวัติการผสมไม่ติดหรือมีการแท้งลูกบ่อย ๆ รวมทั้งผู้ป่วยที่มีอาการเข้าได้กับโรค布鲁เซลโลซิส

รายงานโดย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสตูล
สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 12 สงขลา และสำนักระบาดวิทยา

+++++